

# НАРИСИ З ІСТОРІЇ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ РАДИВИЛІВЩИНИ

Для людей закоханих в історію вона стає смислом і способом життя. Саме такими є більшість вчителів історії нашого району. Їх повсякденна діяльність свідчить про те, що вони не тільки добре навчають улюбленому предмету, про що свідчать результати щорічного зовнішнього незалежного оцінювання, в якому випускники закладів освіти Радивилівського району показали найкращі знання в порівнянні з іншими предметами, а й разом із своїми вихованцями займаються дослідництвом, науковою роботою, креативними пошуками. До Вашої уваги, шановні читачі, з дозволу газети «Радивилів-Пост» пропонується короткі

нарис з історії населених пунктів нашого району, які публікуватимуться впродовж низки наступних номерів, авторами яких є саме представники кафедри суспільних дисциплін району та їх вихованці.

Сподіваюсь, ними зацікавиться широке коло читачів, які люблять нашу минувшину, або просто люди, котрі є палкими патріотами нашого рідного Радивилівського краю.

**І. КИРИЧУК, головний спеціаліст відділу освіти адміністрації.**

## БОРАТИН

Найдавнішою писемною пам'яткою, яка опосередковано згадує нашу місцевість, є «Літопис Самійла Величка. Саме в цьому літописі вказується: «... вся руська волинська шляхта вибрала з-поміж себе на ту одволилу Луцьку і Острозьку єпископію одного значного і заслуженого в Корчі, також волинського шляхтича і вченого чоловіка Дмитрія на Жабокриках Жабокрицького, земського луцького писаря...». Поряд із Жабокриками Самійло Величко згадував сусідні поселення – Теслугові, Добриводи, Боратин.

Луцькі документи судових розглядів, котрі відбувалися в XVI ст. підтверджують існування Жабокрик та сусідніх населених пунктів – Теслугова, Добриводи, Боратина.

В документі від 1 листопада 1561 року (акт-заява пані Федори Свинської про отримання нею від пана Марка Жаровницького 1000 коп. литовських грошей і в заяві Жаровницького про повернення йому від Свинюська сіл Жабокриків, Теслугова згадується як присілок й Боратин), – М. Теодорович. «Историко-Статистическое описание церквей и приходов Волынской епархии, т. II- Почаїв 1889р. с. 1076.»

У 1545 році село належало до володіння Жабокрицьких. На час Берестецької битви 1651 року Боратин був невеликим поселенням. Дані 1648 року: тут нараховувалося 14 «домів», а через два роки – 12. Проте на початку XIX століття вже 83 будівлі, в яких проживало більш, як півтисячі людей.

Як свідчить М. Теодорович в «с. Боратин при річці Пляшівці, волості Теслузької- Церква Святого і Чудотворного Миколая. Коли і ким збудована, невідомо. Дерев'яна, доволі міцна, з такою ж дзвіницею. Копії метричних книг зберігаються лише з 1885р. Опис церковного майна складений в 1868 році. Землі при церкві – 19 дес. 358 саж. Дворів 44, 362 душ. Церква приписана до приходу с. Добриводи в 3 верстах» (с. 1076 т. II М. Теодорович «Историко-Статистическое описание церквей и приходов Волынской епархии.»).

Щодо походження назви села існує легенда. Один пан мав 5 синів, наймолодший з них – Борята. Любили, шанували його бідні, бо допомагав їм. Коли повертався з полювання, ділився здобиччю. Одного разу поранив Борята дикий кабан. Лець добрався до берега річки, де рибалили двоє молодих хлопців. Вони перев'язали йому рани і відправили човном додому. На знак вдячності Борята подарував свої масточки селянам, де вони зас-

нували нове поселення, яке назвали іменем жертводавця.

За часів панування Польщі жителі Боратина (сучасна назва села) пам'ятають панів Дзигмуса і Рибіцького. Пан Дзигмус мав маєток за Гонораткою, був досить багатим, володів землею понад 100 га. Пан Рибіцький проживав на теперішньому хуторі Притиси. Він був трохи біднішим.

В основному селяни займалися землеробством. Вирощували зернові та хміль. Косили косами, жали серпами, молотили – ціпами, пізніше – кінними молотарками. В селі було кілька середняків, які мали по 8-10 га землі. Селяни виживали за рахунок заробітків у середняків та панів.

У селі була школа. Навчалися учні до 3-х класів. Вчителювали переважно поляки. Боратинці пригадують Чесю Свинтузьельську та вчителя Педункевича. В школі вивчали польську та українську мови.

У Боратині було дві крамниці. Власниками були євреї.

У вересні 1939 року встановилась радянська влада, яка заходилась організувати колгосп «Радянська Україна». Першим його головою був Ковальчук Гордій. Як і в кожному селі, в Боратині було чимало селян, які відмовились вступати в колгосп. Це Микола Репіцький, Федось Фірак, Дем'ян Демчук.

На початку червня 1941 року в Боратині відбувся сід села. Прибув уповноважений з району Мигель. Виступаючи переконував селян організувати колективне господарство і категорично заперечував щодо чуток про можливу війну, закликав до мирної праці.

Через декілька днів жителі спостерігали політ чужих літаків у небі, що свідчило про початок радянсько-німецької війни, а ще через два дні німецькі війська вже були в селі. Забрали панські філярки, клуні і утворили там так звані «Штадгут». Управляв селом німець Алєндвїрт. За порядком слідували десятники, які розділили село на декілька частин.

Майже всіх молодих чоловіків було мобілізовано на фронт. Тернистий воєнний шлях пройшли солдати, захищаючи свою Батьківщину. Це Водяний Іван, Репіцький Микола, Савчук Іван, Давидок Степан, Мамчур Омелян, Бідух Дем'ян.

У воєнний і післявоєнний період на території села діяли повстанські загони. Багато жителів були залучені до співпраці з вояками УПА. Допомогали переважно перевозом кіними, інколи продуктами, найчастіше виконували роль зв'язкових. До цієї участі залучали переважно неповнолітніх.

Місцевого загону повстанців не було сформовано. Найчастіше сюди потрапляли повстанці дорогою з Добриводи до Хотина. Прямим доказом цього є пам'ятний знак загибим повстанцям в кінці Боратина по дорозі на Хотин. Там енкаведисти оточили в тому числі і за допомогою вертольотів Юрія Дзєцька, Дмитра Давидюка, Лідію Перій. Зрозумівши безвихідь ситуації, Юрій Дзєцько (псевдо «Гроза») застрелив побратимів, а потім і сам застрелився, щоб не потрапити до рук ворогів.

Після війни село вбудовувалося. Знову організовується колгосп, тепер уже «Україна». Головою колгоспу призначають Водяного Дмитра. Серед жителів Боратина радянською владою було визначено так званих «куркулів» – Смика Костянтина, Драновського Авраама, Джуса Юстима, Маруту Хому, Тарасюка Петра. Їх та їхні сім'ї примусово вивезли до Сибіру.

З кінця 60-х років Боратин – центр Баратинської сільської ради, до складу якої ввійшли села Гоноратка і Довгалівка. Сільським головою тоді обирався Олександр Мудрик.

Довгий період на цій посаді також працювала Олена Федосіївна Марчук. Вимоглива, господарська, наполеглива людина, яка турбувалася про розвиток села, добробут людей.

З 70 років в Боратині споруджується нове приміщення колгоспної контори і два колгоспи, що називалися «Україна» (Боратин) та «Авангард» (Довгалівка), об'єднуються в колгосп «Зоря». Це господарство проіснувало до 1995 року. Керівниками його були Я. Захаров, О. Яблонський, І.Сербенюк, В. Ралець, В. Зима, В. Кухарук. Кожен з них намагався керувати якнайкраще, хоча не всім це вдавалося. Односельці пам'ятають Якова Захарова як чуйну, порядну, співчутливу людину, доброго господаря.

Ралець Василь – ініціатор газифікації сіл колгоспу, під його керівництвом побудоване нове розкішне приміщення контори, автотранспортного парку. Василь Миколайович був енергійним, вимогливим, наполегливим керівником.

У селі функціонували чудовий дошкільний заклад, восьмирічна школа (до 1974р.), а пізніше і до сьогоднішнього початкова школа. Збудовано нові приміщення селищної ради, ФАПУ, магазину. Жителі села Боратин виявлялись активними членами Народного руху України. В 1990 р. понад 30 жителів були членами цієї організації. Тоді у центрі села було встановлено дошку оголошень, над якою підняли жовто-блакитний прапор. Активними рухівцями були Віктор Прадун, Микола Яблонський, Михайло Козіцький.

**Л.Ф. Демчук, вчитель історії Довгалівської ЗОШ І-ІІІ ст. та Ю.Кісюк, випускниця Довгалівської ЗОШ І-ІІІ ст..**

Прапор перемоги. – 2007. – 5 жовтня.